

ПРОЕКТ

Вноситься
Кабінетом Міністрів України

Д. ШМИГАЛЬ

“24” ТРАВНЯ 2021 р.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих
актів України щодо усиновлення дітей

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Сімейному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 21—22, ст. 135):

1) у статті 19:

частину четверту після слів “При розгляді судом” доповнити словами “справ про усиновлення та”;

у частині п’ятій слова “щодо розв’язання спору” замінити словами “у випадках, передбачених частиною четвертою цієї статті,”;

2) статтю 211 викласти в такій редакції:

“Стаття 211. Особи, які можуть бути усиновлювачами

1. Усиновлювачем дитини може бути дієздатна особа віком не молодша двадцяти одного року, за винятком, коли усиновлювач є родичем дитини.

2. Усиновлювачем може бути особа, старша за дитину, яку вона бажає усиновити, не менше як на п’ятнадцять років. Максимальна різниця у віці між усиновлювачем і дитиною не може перевищувати сорока п’яти років, крім випадків, зазначених у пунктах 2 та 4 частини першої статті 213 цього Кодексу.

Якщо усиновлювачами є подружжя, різниця у віці визначається за віком молодшого з подружжя.

У разі усиновлення повнолітньої особи різниця у віці не може бути меншою ніж 18 років.

3. Усиновлювачами можуть бути подружжя, а також особи, зазначені у частинах четвертій — шостій цієї статті.

Усиновлювачами не можуть бути особи однієї статі.

4. Особи, які не перебувають у шлюбі між собою, не можуть усиновити одну і ту ж дитину.

Якщо такі особи проживають однією сім'єю, суд може постановити рішення про усиновлення ними дитини.

5. Якщо дитина має лише матір, вона не може бути усиновлена чоловіком, з яким її мати не перебуває у шлюбі.

Якщо дитина має лише батька, вона не може бути усиновлена жінкою, з якою він не перебуває у шлюбі.

Якщо такі особи проживають однією сім'єю, суд може постановити рішення про усиновлення ними дитини.

6. Якщо дитина має лише матір або лише батька, які у зв'язку з усиновленням втрачають правовий зв'язок з нею, усиновлювачем дитини може бути один чоловік або одна жінка.

7. Кількість дітей, яку може усиновити один усиновлювач, не обмежується.”;

3) у частині першій статті 212:

пункт 4 викласти в такій редакції:

“4) були усиновлювачами (опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями, патронатними вихователями), але усиновлення було скасовано або визнано недійсним (опіку, піклування чи функціонування прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу було припинено, договір про патронат над дитиною було розірвано) з їхньої вини;”;

пункт 11 викласти в такій редакції:

“11) мають тривалу хворобу, яка перешкоджатиме їм виконувати свої батьківські обов'язки, що підтверджено висновком лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я, виданим у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;”;

пункт 13 після слів “перебувають у шлюбі” доповнити словами “та/або проживають однією сім'єю”;

доповнити статтю пунктами 14 і 15 такого змісту:

“14) не пройшли курс підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за програмою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей, крім родичів дитини, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, патронатних вихователів, у сім’ї яких виховується дитина;

15) перебувають на профілактичному обліку в органах Національної поліції України як кривдники.”;

4) у статті 217:

у частині третій слова “лише після досягнення дитиною двомісячного віку” замінити словами “не раніше ніж через шість тижнів із дати народження дитини”;

частини четверту і п’яту замінити чотирма новими частинами такого змісту:

“4. Якщо мати чи батько дитини є неповнолітніми та не набули повної цивільної дієздатності відповідно до статті 35 Цивільного кодексу України, крім їх згоди на усиновлення, потрібна згода їхніх батьків або піклувальника. Якщо неповнолітні мати чи батько дитини є дітьми-сиротами або дітьми, позбавленими батьківського піклування і в них немає піклувальника, крім їхньої згоди на усиновлення, потрібна згода органу опіки та піклування.

5. Якщо мати чи батько дитини є малолітніми, згода на усиновлення надається з урахуванням думки малолітніх батьків їх батьками або опікуном. Якщо малолітні батько чи мати дитини є дітьми-сиротами або дітьми, позбавленими батьківського піклування і в них немає опікуна, потрібна згода органу опіки та піклування.

6. У разі відсутності згоди між малолітніми або неповнолітніми батьками дитини та їх батьками або опікуном, піклувальником щодо надання згоди на усиновлення дитини згоду на усиновлення надає орган опіки та піклування.

7. Письмова згода батьків, опікуна, піклувальника на усиновлення дитини засвідчується нотаріусом.”.

У зв’язку з цим частину шосту вважати частиною восьмою;

5) у частині другій статті 220 слова “, якщо він визнаний безвісно відсутнім, недієздатним, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення” замінити словами і цифрами “у випадках, передбачених статтею 219 цього Кодексу”;

6) статтю 222 виключити;

7) статтю 231 викласти в такій редакції:

“Стаття 231. Зміна прізвища, імені та по батькові особи, яку
усиновлено

1. Якщо усиновлювачами є одночасно жінка та чоловік, які мають одне прізвище, і вони записуються батьками дитини, відповідно, змінюється прізвище дитини.

Якщо усиновлювачем є одна особа і він (вона) записується батьком (матір'ю) дитини, відповідно, змінюється прізвище дитини.

Якщо усиновлювачі мають різні прізвища і записуються батьками дитини, прізвище дитини змінюється за спільною згодою обох усиновлювачів.

Якщо усиновлювачем є один з подружжя, який усиновив дитину другого з подружжя, і він (вона) записується, відповідно, батьком (матір'ю) дитини, прізвище дитини може бути змінено за його (її) згодою та згодою другого з подружжя, який є батьком (матір'ю) дитини.

За заявою усиновлювачів може бути змінено ім'я дитини.

2. Якщо усиновлювач записується батьком дитини, відповідно, змінюється по батькові дитини.

Якщо усиновлювачем є одна жінка, за її заявою може бути змінено по батькові дитини, якщо батько дитини помер, невідомий, визнаний безвісно відсутнім або позбавлений батьківських прав щодо дитини, яку усиновлюють, а також якщо батьки протягом двох місяців після народження дитини не забрали її на виховання до себе в сім'ю і запис про них у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до статті 135 цього Кодексу.

За заявою усиновлювача по батькові дитини може бути виключене, якщо це впливає із звичаю національної меншини, до якої належить усиновлювач та/або усиновлювана особа, або якщо усиновлювач є іноземцем.

3. Якщо усиновлюється дитина, яка досягла семирічного віку, для зміни прізвища, імені дитини потрібна її згода. Згода дитини щодо зміни її імені не вимагається, якщо вона живе в сім'ї усиновлювачів і звикла до нового імені.

4. Якщо усиновлюється повнолітня особа, її прізвище, ім'я та по батькові можуть бути змінені у зв'язку з усиновленням за заявами усиновлювача та усиновленої особи.

За заявами усиновлювача та усиновленої особи по батькові усиновленої особи може бути виключене, якщо це впливає із звичаю

національної меншини, до якої належить усиновлювач та/або усиновлена особа, або якщо усиновлювач є іноземцем.

5. Про зміни, передбачені у цій статті, суд зазначає у рішенні про усиновлення.”;

8) статтю 235 доповнити частинами третьою і четвертою такого змісту:

“3. У разі зміни місця постійного проживання усиновленої дитини усиновлювачі зобов’язані повідомити про це орган опіки та піклування.

4. У разі виїзду усиновлювачів разом із усиновленою дитиною на тимчасове (більше ніж на 90 днів) чи постійне проживання за межі України або зміни фактичного місця тимчасового чи постійного проживання за кордоном усиновлювачі зобов’язані протягом десяти днів після в’їзду до іноземної держави або переїзду разом із усиновленою дитиною на інше місце проживання за кордоном звернутися до найближчої консульської установи або дипломатичного представництва України із заявою про взяття дитини на консульський облік.”;

9) в абзацах другому і третьому частини першої статті 282 слова “дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей” в усіх відмінках замінити словами “згода центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, захисту прав дітей, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей” у відповідному відмінку.

2. У Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436):

1) у статті 311:

частину першу викласти в такій редакції:

“1. Заява про усиновлення дитини має містити: найменування суду, до якого подається заява, прізвище, ім’я, по батькові (за наявності), дату народження, вік, місце проживання заявника, прізвище, ім’я, по батькові (за наявності), дату народження, вік усиновлюваної дитини, місце її проживання, відомості про стан її здоров’я.

Заява про усиновлення дитини може також містити клопотання про зміну прізвища, імені, по батькові (за наявності), дати, місця народження дитини, про запис заявника матір’ю або батьком дитини.”;

пункт 3 частини другої після слів “декларації про доходи” доповнити словами “, або довідка з Державного реєстру фізичних осіб — платників податків про суми виплачених доходів та утриманих податків”;

у частині третій слова “особами без громадянства, що постійно” замінити словами “громадянами України, які”, а слова “дозвіл уповноваженого органу виконавчої влади” — словами “згода центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, захисту прав дітей, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, на усиновлення дитини”;

у частині п'ятій слова “які є громадянами інших держав” замінити словами “що є громадянами України, які проживають за межами України, та іноземцями”;

2) у статті 312:

частину першу викласти в такій редакції:

“1. Суддя під час підготовки справи про усиновлення дитини до розгляду вирішує питання про участь у ній як заінтересованих осіб відповідного органу опіки та піклування, а у справах, провадження в яких відкрито за заявами громадян України, які проживають за межами України, та іноземців, — центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, захисту прав дітей, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей.”;

у частині третій:

пункт 4 викласти в такій редакції:

“4) у випадках, установлених законом, згода батьків, опікуна, піклувальника дитини, а також згода самої дитини на усиновлення.

Якщо мати чи батько дитини є малолітніми або неповнолітніми — згода, передбачена статтею 217 Сімейного кодексу України.”;

доповнити частину пунктом 5 такого змісту:

“5) документи, які підтверджують підстави для усиновлення дитини.”;

3) частину першу статті 313 викласти в такій редакції:

“1. Суд розглядає справу про усиновлення дитини за обов'язковою участю заявника, органу опіки та піклування або центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, захисту прав дітей, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, а також дитини, якщо вона за віком і станом здоров'я усвідомлює факт усиновлення, з викликом заінтересованих осіб, зокрема осіб, в сім'ї яких виховується дитина, та інших осіб, яких суд визнає за потрібне допитати.”;

4) у статті 314:

частину третю викласти в такій редакції:

“3. За заявою громадянина України або іноземця суд вирішує питання про зміну імені, прізвища, по батькові, дати, місця народження усиновленої дитини, про зміну імені, прізвища, по батькові усиновленої повнолітньої особи, про запис усиновлювачів батьками, зміну відомостей про другого з батьків дитини, виключення по батькові усиновленої дитини або повнолітньої особи.”;

частину п'яту після слів “батьки дитини” доповнити словами “або один з них”;

у частині сьомій слова “іноземцями — також до уповноваженого органу виконавчої влади” замінити словами “громадянами України, які проживають за межами України, або іноземцями — також до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, захисту прав дітей, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей”.

3. У Законі України “Про охорону дитинства” (Відомості Верховної Ради України, 2001 р. № 30, ст. 142; 2002 р. № 32, ст. 232; 2005 р. № 10, ст. 191; 2009 р. № 41, ст. 596):

1) абзац четвертий частини другої статті 16¹ викласти в такій редакції:

“реалізація права на контакт з дитиною на території іноземної держави за умови визнання рішення суду України про контакт з дитиною на території іншої держави;”;

2) у частинах десятій та чотирнадцятій статті 24 слово “усиновителів” замінити словом “усиновлювачів”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців із дня опублікування цього Закону:

привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**

